

FACT SHEET

U.S. Department of Health and Human Services • Office for Civil Rights • Washington, D.C. 20201 • (202)619-0403

Twoje prawa w ramach Ustawy o Niepełnosprawnych (Americans with Disabilities Act)

Co oznacza Ustawa o Niepełnosprawnych?

Ustawa o Niepełnosprawnych (Americans with Disabilities Act - ADA) z roku 1990 zapewnia wszechstronną ochronę praw obywatelskich osobom niepełnosprawnym, w dziedzinach związanych z zatrudnieniem, usługami na szczeblu rządów stanowych i lokalnych, udogodnień publicznych, transportu i telekomunikacji.

Kto jest chroniony w ramach ADA ?

ADA chroni **osoby uznane za niepełnosprawne**. **Osoba uznana za niepełnosprawną** jest osobą mającą fizyczną lub umysłową ułomność, która w sposób znaczący ogranicza jedną lub więcej głównych funkcji życiowych. Jest to osoba mająca historię takich ułomności i która jest uważana za osobę cierpiącą z powodu takiej ułomności. Przez **główne czynności życiowe** rozumiemy zajmowanie się sobą, wykonywanie czynności manualnych, chodzenie, widzenie, słyszenie, mówienie, oddychanie, uczenie się i pracowanie. W ramach ADA osoba jest uznana za **osobę niepełnosprawną** jeśli spełnia główne wymogi uprawniające do otrzymywania usług, świadczeń lub uczestniczenia w programach lub działalności. Kwestia dotycząca tego, czy określona przypadłość jest ułomnością czy nie w ramach ustanowień ADA jest rozstrzygana indywidualnie.

Do **ułomności fizycznych lub umysłowych** zaliczamy między innymi: ułomności związane ze wzrokiem, mową i słuchem; opóźnienie w rozwoju umysłowym, chorobę natury emocjonalnej, określone trudności w uczeniu się, porażenie mózgowie, epilepsję, dystrofię mięśni, sclerosis multiplex, schorzenia ortopedyczne, raka, chorobę serca, cukrzycę; choroby zakaźne i niezakaźne takie jak gruźlica i HIV (objawowy i bezobjawowy).

Co oznacza Tytuł II Ustawy – ADA?

Tytuł II ADA zabrania określonym instytucjom społecznym dyskryminowania osób **uznanych za niepełnosprawne** z powodu ich kalectwa w kwestiach związanych z uczestnictwem we wszystkich programach, działaniach oraz usługach oferowanych przez te instytucje społeczne. Przez instytucje społeczne rozumiemy rządy stanowe i lokalne jak i ich departamenty i agencje. Tytuł II ma zastosowanie w stosunku do wszystkich działań, usług i programów oferowanych przez instytucje społeczne.

Biuro Praw Obywatelskich (OCR) znajdujące się w strukturze Departamentu Zdrowia i Usług Społecznych USA (U.S. Department of Health and Human Services) jest odpowiedzialne za egzekwowanie postanowień Tytułu II Ustawy ADA na szczeblu agencji stanowych i lokalnych zajmujących się zapewnianiem ochrony zdrowia i usługami społecznymi.

Szczegółowe wymogi

Instytucjom społecznym **nie wolno**:

- ✗ Odmówić osobie niepełnosprawnej prawa do uczestniczenia lub korzystania z usług, programów czy działalności z powodu ułomności tej osoby.
- ✗ Ustanawiać kryteriów związanych z otrzymywaniem usług, uczestnictwem w programach lub działalności, które to kryteria eliminowałyby lub mogłyby eliminować osoby niepełnosprawne, chyba że kryteria takie byłyby konieczne do zapewnienia usług, programów lub działalności.
- ✗ Zapewniać oddzielnych lub odmiennych świadczeń, usług lub programów osobom niepełnosprawnym, chyba że jest to konieczne do zapewnienia równej skuteczności tych świadczeń i usług.

Institucje społeczne **muszą**:

- ✓ Zapewniać usługi, programy i działalność w środowisku jak najbardziej zintegrowanym odpowiadającym potrzebom osób niepełnosprawnych.
- ✓ Dokonać rozsądnych zmian w swojej polityce, działaniach i procedurach celem uniknięcia dyskryminacji z powodu ułomności, chyba że wykażą że zmiany takie spowodowałyby fundamentalną modyfikację ich usługi, programu lub działalności.
- ✓ Zapewnić odpowiedni dostęp do budynków, tak aby osoby niepełnosprawne nie zostały pozbawione możliwości korzystania z usług, programów i działalności z powodu niedostępnych budynków.
- ✓ Zapewnić pomoce osobom niepełnosprawnym - bez pobierania opłat – celem zapewnienia skutecznego porozumiewania się z osobami cierpiącymi na ułomności słuchu, wzroku lub mowy. (Pomoce oznaczają takie usługi lub urządzenia jak: wykwalifikowanych tłumaczy, słuchawki, napisy telewizyjne i dekodery, urządzenia telekomunikacyjne dla głuchoniemych [TDD], monitory z wideotekstem, urządzenia czytające, nagrane teksty, materiały napisane alfabetem Braille'a, oraz materiały wydrukowane dużymi literami.)

Kto może złożyć skargę do OCR?

Każda osoba, która uważa że została poddana dyskryminacji, lub że inna osoba lub grupa osób została poddana dyskryminacji z powodu upośledzenia przy realizacji programu ochrony zdrowia lub usług społecznych lub też działalności prowadzonej przez jednostkę objętą ustawą złożyć skargę do OCR. Skargi muszą być złożone do 180 dni od daty domniemanego zajścia. OCR może przedłużyć okres 180 dni pod warunkiem wykazania „istotnych powodów”.

Załącz następujące informacje w pisemnej skardze lub poproś o formularz skargi (Discrimination Complaint Form) w regionalnym lub głównym biurze OCR (skargi muszą być podpisane przez osobę składającą skargę lub upoważnionego przedstawiciela):

- Nazwisko, adres i numer telefonu.
- Nazwę i adres jednostki, która rzekomo dokonała aktu dyskryminacji przeciwko Tobie.
- Jak, dlaczego i kiedy zostałeś(aś) poddany dyskryminacji.
- Inne ważne informacje.

Wyślij skargę do dyrektora regionalnego (Regional Manager) w odpowiednim biurze OCR lub na adres podany poniżej.

Po otrzymaniu informacji OCR je przejrzy. Jeśli uznamy, że nie mamy uprawnień do rozpatrzenia Twojej skargi, to wtedy – o ile to możliwe – prześlemy ją do odpowiedniej agencji. Skargi dotyczące dyskryminacji osoby z powodu upośledzenia związane z zatrudnieniem mogą zostać skierowane do U.S. Equal Employment Opportunity Commission – Komisji do Spraw Równoprawnego Zatrudnienia.

Osoby prywatne mogą również pozwać jednostki publiczne w celu wyegzekwowania swoich praw w ramach Tytułu II ADA; mogą uzyskać sądownie orzeczoną pomoc, odszkodowanie oraz zwrot określonych kosztów poniesionych na rzecz obsługi prawnej.

W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z:

**Director
Office for Civil Rights
U.S. Department of Health and Human Services
200 Independence Avenue, SW – Room 506-F
Washington, D.C. 20201**

**Numery telefonów: 1-800-368-1019 (linia głosowa)
E-Mail: ocrmail@hhs.gov**

**1-800-537-7697 (TDD dla głuchoniemych)
Strona internetowa: <http://www.hhs.gov/ocr>**